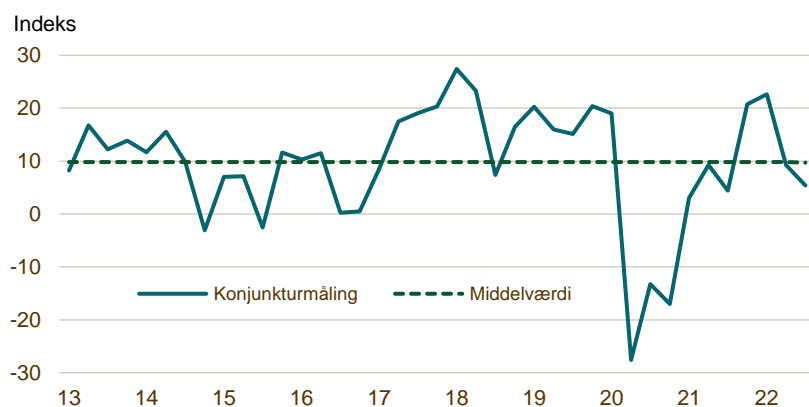

Høje energipriser sænker forventningerne til fremtiden for fødevarerbranchen

Fødevarer virksomhedernes forventninger til fremtiden fortsætter med at falde i tredje kvartal af 2022. Udviklingen er især drevet af en forventning om lavere fremtidig efterspørgsel både fra Danmark og fra udlandet. Energikrisen i Europa er nu for alvor blevet en begrænsende faktor for fødevarerproducenterne i Danmark. Særligt udsigt til stigende energiudgifter trækker forventningerne ned.

I tredje kvartal 2022 fortsatte den nedadgående trend i fødevarer virksomhedernes forventning til fremtiden. Konjunkturbarometeret for fødevarer virksomhederne er således faldet til under gennemsnittet for de seneste 8 år, men er dog stadig positivt. Branchen adskiller sig fra udviklingen i den generelle erhvervstillid, der i sensommeren har stabiliseret sig på det langsigtede niveau. Den nedadgående trend i virksomhedernes forventning afspejler, at virksomhederne allerede er hårdt ramt af de to forudgående kriser – Corona-epidemien samt krigen i Ukraine – og nu ser ind i et efterår med energikrise i Europa og stigende udgifter til energi.

Figur 1.1
Konjunkturbarometer for fødevarer virksomhederne

Kilde: Landbrug & Fødevarers virksomhedspanel

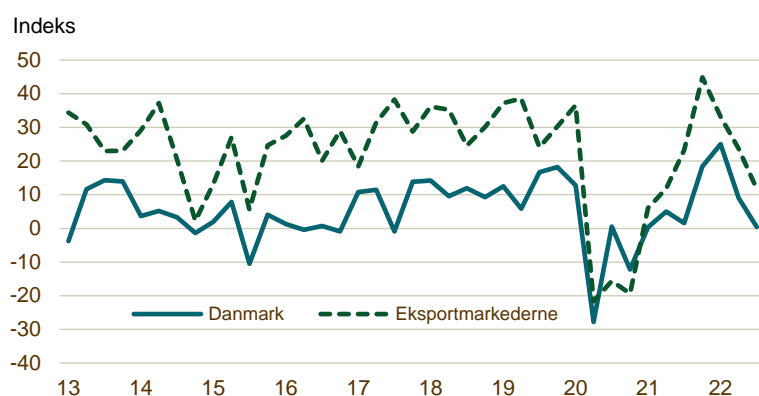
Fald i efterspørgsel fra hjemland og eksportmarkederne

Den nedadgående trend i fødevarerindustriens forventninger til fremtiden er især drevet af udviklingen i efterspørgslen fra både Danmark og udlandet, der trækker konjunkturbarometeret ned. I tredje kvartal 2022 forventer blot 2 ud af 10, at efterspørgslen fra det danske marked efter danskproducerede varer vil stige. I forrige kvartal var det tilsvarende tal 3 ud af 10. Modsat forventer 20 pct. en negativ udvikling i tredje kvartal.

Udviklingen i forventningen til udlandets efterspørgsel efter danskproducerede varer er også faldet kraftigt. I tredje kvartal 2022 forventer 50 pct., at der vil være en negativ efterspørgsel. I forrige kvartal var det tilsvarende tal på under 10 pct.

Figur 1.2

Forventninger til efterspørgslen i Danmark og på eksportmarkederne

Kilde: Landbrug & Fødevarers virksomhedspanel.

Forventningen om faldende efterspørgsel i såvel Danmark som udlandet skal ses i lyset af den aktuelle afmatning af den globale økonomi. Det er i særdeleshed konsekvenserne af den stigende inflation, der har ramt stort set alle vestlige lande i verden. Tyskland og EU har oplevet, at forbrugerpriserne er steget med hhv. 10,1 pct. og 8,8 pct. i august 2022. For Danmark er forbrugerpriserne steget med 9,9 pct. i samme periode. Den høje inflation forringer forbrugernes købekraft, hvilket sætter sig i faldende efterspørgsel. Det er især fødevarerpriserne, der er steget. I Danmark såvel som i andre lande. Det skyldes, at omkostningerne til fødevarerproduktionen er steget markant. Dertil kommer, at de danske fødevarerpriser i høj grad bestemmes af udbuds- og efterspørgselsforhold på verdensmarkedet.

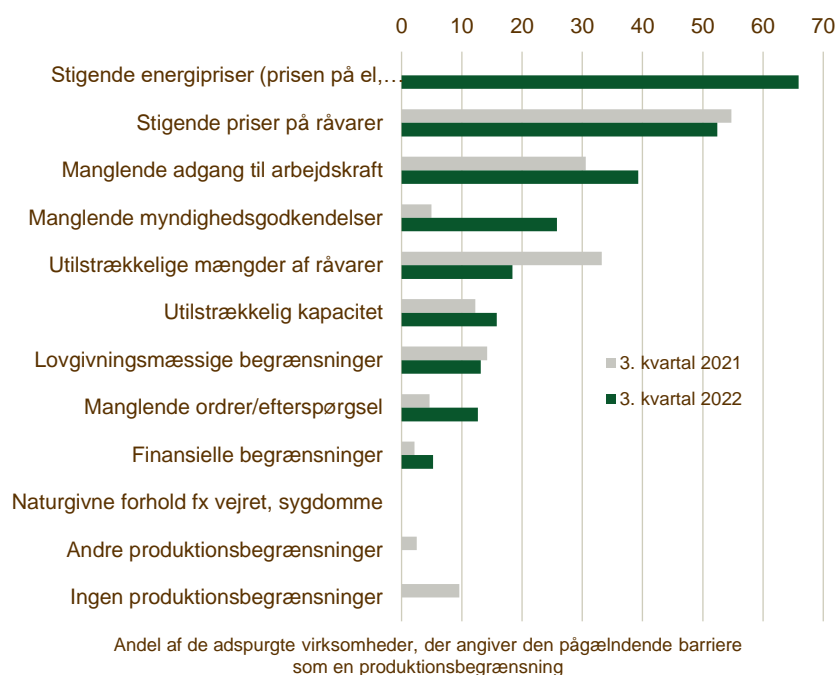
Energikrisen i Europa er nu den mest begrænsende faktor for fødevarerproduktionen

Energikrisen i Europa er nu for alvor blevet en begrænsende faktor for fødevarerproduktionen i Danmark. I tredje kvartal 2022 svarer 66 pct. af de adspurgte virksomheder, at stigende energipriser er blandt de største produktionsbegrænsninger lige nu.

En anden faktor, der i kraftigt voksende tempo er blevet en produktionsbegrænsning, er manglende myndighedsgodkendelser. Omkring 26 pct. af de adspurgte virksomheder oplever således myndighedsgodkendelser som en begrænsning i produktionen. Det er en stigning på 20 pct. point i forhold til forrige kvartal. En del af forklaringen er, at flere virksomheder oplever lange ventetider på at opnå de nødvendige godkendelser, der er nødvendige for at omstille produktionen fra naturgas til andre energikilder.

Endelige er stigende priser på råvarer fortsat en meget væsentlig begrænsende faktor i fødevarerproduktionen. På trods af, at råvarerpriserne er faldet hen over sommeren, så ligger de fortsat på et meget højt niveau. Godt 52 pct. svarer, at stigende priser på råvarer også er blandt de største produktionsbegrænsninger. Dette er i overensstemmelse med sidste års besvarelser, hvor godt 54 pct. svarede dette.

Figur 1.3
Produktionsbegrænsninger

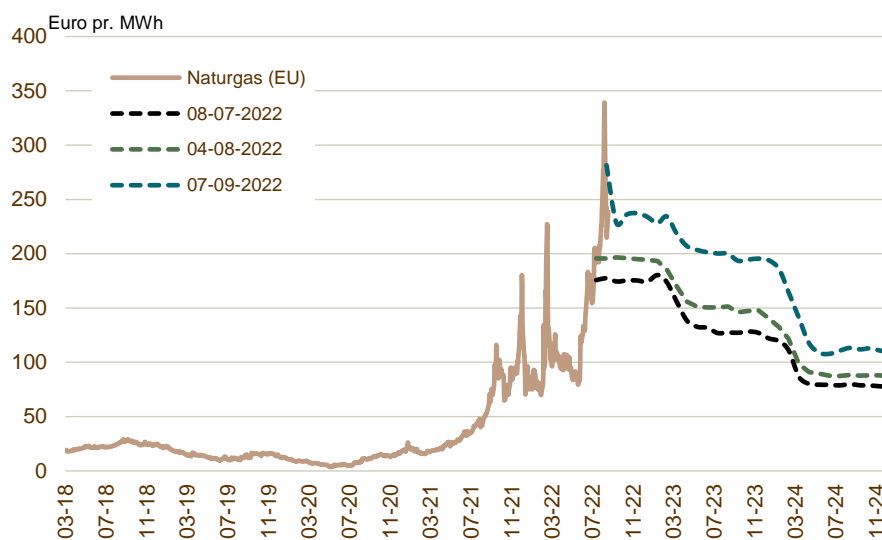
Kilde: Landbrug & Fødevarers virksomhedspanel.

Priserne på gas er en stigende udfordring til vinter

De europæiske naturgaspriser nåede deres rekord i august 2022, hvor prisen pr. MWh. var på 340 euro. Dog faldt priserne i september til 215 euro pr. MWh. Dette er stadig langt over det gennemsnitlige niveau, på knap 25 euro pr. MWh. i perioden fra 2019 til 2021. Stigningen skyldes bl.a. Ruslands krig i Ukraine, samt Ruslands nedlukning af rørledningen af gas gennem Nord Stream1, som skete d. 2. september 2022.

På trods af, at mange naturgaslagre i Europa allerede er ved at være fyldt op, er situationen fortsat yderst skrøbelig. I værste fald kommer vi til at stå i en situation, hvor virksomhederne i løbet af vinteren mangler gas og derfor ikke kan producere de nødvendige fødevarer. Hvis opfyldningsprocenten i Tyskland er 95 pct., så vil det fortsat kræve en reduktion i gasforbruget hos husholdninger og virksomheder på 15 pct. (i forhold til forbrug i forrige år) for at komme igennem vinteren med en sikkerhedsmargin på 10 pct. reservekapacitet i maj 2023. Det forudsætter, at de to nye LNG-terminaler i Nordtyskland etableres og tages i brug i efteråret.

Figur 1.4
Naturgas, Hollands TTF

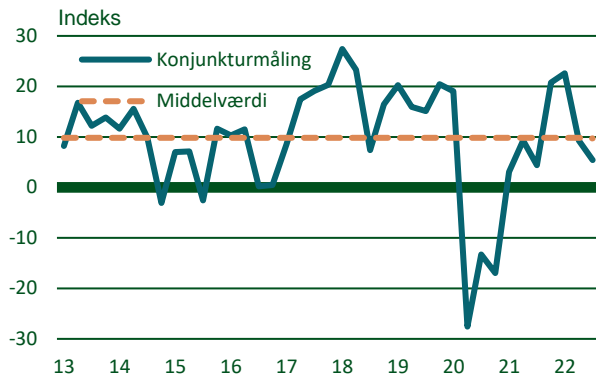

Kilde: Landbrug & Fødevarer pba. Investing og Barchart.
Note: De stiplede linjer angiver futurepriserne på det angivne tidspunkt

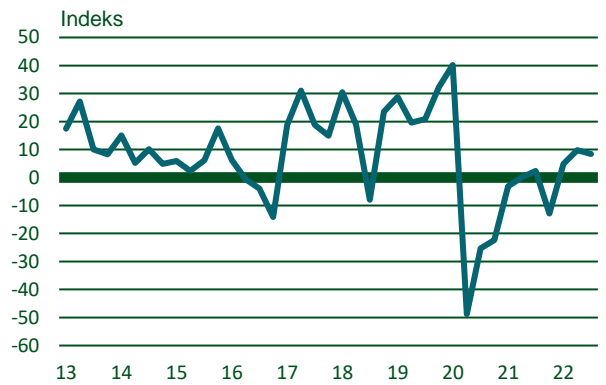
For fødevearerhvervet er situationen alvorlig. Erhvervet kan se frem til flere stigninger i produktionsomkostninger til efteråret, hvilket vil presse virksomhedernes økonomi til det yderste. I 2022 kan fødevarerindustrien forvente en merudgift på godt 9 mia. kr. i forhold til sidste år - alene på grund af stigende udgifter til energi. Produktionsomkostningerne ligger allerede på et ekstraordinært højt niveau som følge af Coronakrisen og krigen i Ukraine.

Særligt situationen vedr. gas kan blive en udfordring. En fuld embargo på russisk gas og olie er allerede tæt ved at materialisere sig, hvilket kan føre til rationering af gas til europæiske virksomheder. Det er afgørende at udvise rettidig omhu og implementere konkrete tiltag, der kan spare på gassen allerede nu, mens muligheden er der. Det vil bidrage til at lægge et nedadgående pres på gaspriserne.

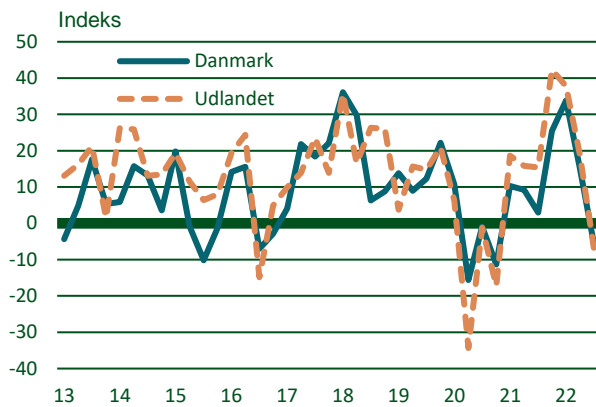
Konjunkturbarometer for fødevarer virksomhederne

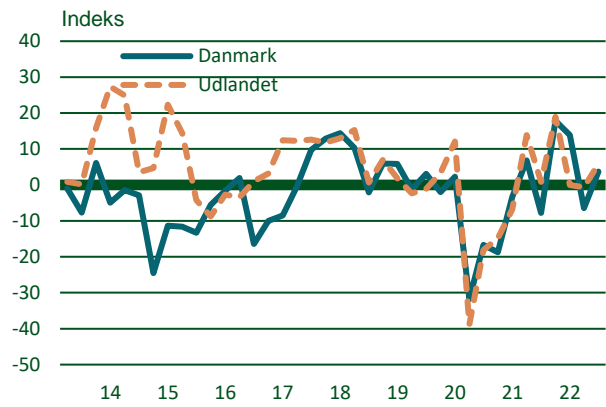
Forventninger til virksomhedens indtjening det kommende år

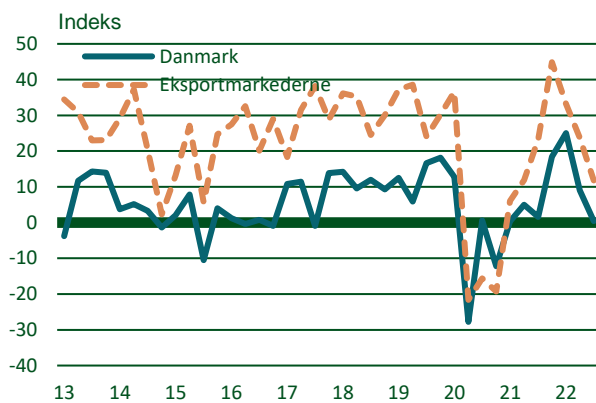
Forventningerne til investeringer i Danmark og i udlandet

Forventninger til beskæftigelsen i Danmark og udlandet

Forventningerne til efterspørgsel i Danmark og udlandet

Kilde: Landbrug & Fødevarers virksomhedspanel.

Metode for analysen

Landbrug & Fødevarer gennemfører fire gange årligt en konjunkturmåling blandt de fødevarereproducerende virksomheder. Nærværende måling dækker perioden fra 5. september til 9. september.

Målingen foretages blandt 89 fødevarervirksomheder, hvoraf 20 har svaret i dette kvartal. Landbrug & Fødevarer foretager også en lignende måling blandt de agroindustrielle virksomheder.

Analysen måler på en række relevante parametre i forhold til de aktuelle konjunkturer. Det gælder forventningerne til produktion, efterspørgsel, resultat, beskæftigelse, investeringer og produktionsbegrænsninger. Resultaterne af konjunkturspørgsmålene er blevet vægtet på baggrund af virksomhedernes omsætning.

Konjunkturbarometeret er beregnet ved at vægte de seks indeks for hhv. produktionen i DK, resultatet i DK, efterspørgslen fra DK, efterspørgslen fra udlandet, investeringer i DK og beskæftigelsen i DK. De seks indeks er vægtet med 1/6 til produktion, resultat, investeringer og beskæftigelse, 2/9 til efterspørgsel fra udlandet og 1/9 til efterspørgsel fra DK.

Barometret måler forventningerne til de kommende fire kvartaler ift. den tilsvarende periode et år tilbage. Barometret kan svinge fra -100 til 100.

Landbrug & Fødevarer gennemfører også en konjunkturmåling for agroindustrien. Denne måling omfatter 89 agroindustrielle virksomheder, og foretages kvartalsvist i samme periode som konjunkturmålingen for de fødevarereproducerende virksomheder. Konjunkturmåling for agroindustrien kan læses på vores hjemmeside.

Redaktionen er afsluttet: 27. september 2022